

**Nagy Adorján levele a Magyar Színház- és Filmművészeti Szövetség elnökségének –
1950. szeptember 17.**

Nagy Adorján (1888–1956) színész, rendező írásbeli hozzászólása a Szövetség által rendezett színész-konferencián elhangzottakhoz, melyben elsődlegesen a szovjet színházakra vonatkozó párthatározatok tanulmányozását, másrészt beszédtechnikai munkaközösség felállítását javasolja.

Tisztelt Elnökség!

Mindenekelőtt köszönetemet fejezem ki az Elnökségnek, hogy részt vehettem ezen a reám nézve nagyon tanulságos konferencián. Egyben gratulálok a kitűnő rendezéshez. A történelmi hűség kedvéért meg kell jegyeznem, hogy ha a Szövetség rendezésében ez volt is az első színész-konferencia, de felszabadulásunk óta ez már a második: az elsőt az MKP rendezte 1947-ben, amikor is pártprogramként hirdette meg a tájszínházat. A konferencia Elnökének felszólítására az alábbiakban közlöm röviden az elmondásra nem került felszólalásaim lényegét.

I.

Major elvtárs előadásához:

- Kívánatosnak tartanám, hogy mind a konferencia, mint a Szövetség által rendezett viták jegyzőkönyveit, adja ki a Szövetség legalább levonatok formájában.
- Javaslom az ifjúság színházi nevelésével kapcsolatban, hogy minden fővárosi színház évről-évre egy-egy profiljának megfelelő klasszikus művel egészítse ki műsorát, hogy idővel klasszikus repertoárral rendelkezzen a megfelelő kort elért ifjúság részére.
- Indítványozom, hogy szerezzék meg és fordítsák le a Szövetség a szovjet-színházakra vonatkozó párthatározatokat, kormányintézkedéseket, rendeleteket és szabályzatokat – Lenin első rendeletétől kezdődően (1919. augusztus 26.) - amelyek megszabják a szovjet-színházak belső életét.
- Meg kellene vitatni egy munkaerő-gazdálkodás lehetőségeit kádereink tervszerű felhasználása, túlterheltségük enyhítése, vidéki színészeink film- és rádió-szereplésének lehetősége érdekében.

II.

Gellért Endre előadásához:

- Kötelességemnek tartom kijelenteni, hogy a Főiskolában történelemért 1948. februárjától 1949. júliusáig, nemcsak Hont Ferencet illeti felelősség, hanem engem is. Köszönöm a Pártnak, Kormányzatunknak, hogy súlyos hibáim ellenére is meghagyott állomásomban. És köszönöm Gellért Endrének, hogy koromra való tekintettel megkímélt a nagyon is megérdemelt kemény bírálattól.
- Gellért csak a színpadi mozgás lágyágáról beszélt, pedig a test laza tartását hangsúlyozni kell színpadi beszéd közben is, nemcsak azért mert a test mozgásától el nem választható, hanem azért is, mert sokkal nehezebben megvalósítható az iskolai felelések (különösen a múltban) és műkedvelői szereplések megrögzött szokásai miatt.
- Ismerve Gellért Endre rendezői eljárását, nagy tájékozottságát Sztanyiszlavszkij módszerében, csak fogalmazási hiba lehet egyik mondata: „a szerepet az egész darabon belül kell nézni”. Ez így nem fedi egészen pontosan azokat a követelményeket, amelyeket Sztanyiszlavszkij támaszt színésszel és rendezővel szemben. 1928-ban írott *Othello*-

rendezőpéldányában ezt a határozott utasítást adja: ne a darabot, hanem az élet egy darabját játsszák el, vagyis: állandóan egészítsék a szereplők színpadi életét a darabelőtti, a felvonások közötti életükkel.

– Meg kell szervezni, hogy a Színháztudományi Intézet alkalmazott tudományt teremtsen és teremthessen. (Pl. úgy tudom, hogy a Nemzeti Színház a *Revizor* előadására készül. Kérem, értesítsék a rendezőt, hogy az Eötvös-kollégium könyvtárában megtalálhatja a darab 100 éves színpadi életének orosz nyelvű leírását, bő képanyaggal együtt.)

Végezetül: kérem a Szövetség segítségét egy beszédtechnikai könyv munkaközösségének létesítéséhez. Legyen szabad megemlítenem, hogy a Szovjetunió színészfőiskolájának könyvét (E. Szaricseva: *Technika scenicseszkov recsi*)⁶⁰ szintén munkaközösség hozta létre, amely 1934-ben kezdett munkához és a könyv 1939-ben jelent meg.

Szabadság!

Budapest, 1950 szeptember 17.

Nagy Adorján
Bp. VII. Madách I. út 7. V. 4.
Tel.: 423-454.

*Jelzet: MNL OL P 2143-85. tétel – 1950.
Géppel írt tisztázat, saját kezű aláírással.*

⁶⁰ J. SZARICSEVA: *A színpadi beszéd technikája*, Budapest: Színház- és Filmművészeti Szövetség, 1954 [1955]